

Turvallisuutta ja uutta talouskasvua tietoverkoista -hanke (TUUTTI-hanke)

Johdanto

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoanne turvallisuutta ja uutta talouskasvua tietoverkoista-hankkeesta (TUUTTI-hanke). Lausuntopyyntöön tarkoituksena on kerätä sidosryhmien näkemyksiä hankkeen kannalta keskeisistä tarpeista ja teemoista.

Hankkeen tarkoituksena on luoda Suomelle linjaukset turvallisen ja digitalisaatiosta kestävästä kasvusta ja kilpailukykyä luovan viestintäverkkoinfrastruktuurin kehittämiseksi 2030-luvulle. Hankkeessa tehdään laaja-alainen, strategisen tason arviointi siitä, miten eri sektoreiden viestintäverkkoihin liittyvät tarpeet kehittyvät ja millaisia viestintäpoliittisia ratkaisuja tarvitaan, jotta Suomi on jatkossakin digitalisaatiokehityksen ja sen hyödyntämisen kärkimaiden joukossa. Hankkeen tavoitteena on varmistaa, että laadukkaat, turvalliset ja toimintavarmat viestintäverkot muodostavat alustan yhteiskunnan perustarpeille sekä uusien palvelujen ja innovaatioiden kehitykselle myös tulevaisuudessa teknologisen kehityksen kiihtyessä ja globaalin toimintaympäristön ollessa murroksessa.

Tavoitteet

Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa muodostetaan kokonaistilannekuva viestintäverkkoihin liittyvästä infrastruktuurista, palveluista, markkinoista ja näiden tulevaisuuden näkymistä sekä keskeisistä päätösajankohdista. Kokonaistilannekuvassa huomioidaan muun muassa kiinteiden, matkaviestin- ja satelliittiyhteyksien tilanne ja kehitysnäkymät, painottaen kasvun ja turvallisuuden näkökulmia. Kokonaistilannekuvan pohjalta muodostetaan tavoitteet jatkovalmistelulle ja tunnistetaan lyhyen aikavälin toimenpidetarpeet. Nämä julkaistaan hankkeen ensimmäisen vaiheen päättyessä keuhällä 2026.

Hankkeen toisessa vaiheessa linjataan viestintäinfrastruktuurin strategiset painopisteet ja valmistellaan pidemmän aikavälin tavoitteet ja toimenpiteet vuoteen 2037 asti.

Hankkeen tarkoituksena on tuottaa tietoa ja arvioita viestintäinfrastruktuuriin kohdistuvista tarpeista. Hankkeen tuottamia arvioita ja johtopäätöksiä voidaan hyödyntää muun muassa EU-ennakkovaikuttamistyössä, liikenne- ja viestintäministeriön tulevaisuuskaustustyössä sekä erilaisten viestintäverkkoihin ja sähköisen viestinnän markkinoihin liittyvien säädös- ja politiikkahankkeiden tukena. Työssä huomioidaan viestintäverkkojen ja viestintäinfrastruktuurin tulevaisuuden kehitykseen liittyvät keskeisimmät valtionhallinnon strategiat ja muut hankkeet.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään toimittamaan joko suomeksi tai ruotsiksi lausuntopalvelu.fi-palvelun kautta tai sähköpostitse liikenne- ja viestintäministeriön kirjaamon osoitteeseen kirjaamo.lvm(a)gov.fi. Lausunnoissa pyydetään käyttämään viitteenä diaarinumeroa VN/6290/2025. Lausuntoja voivat antaa myös muut kuin jakelussa mainitut. Lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi-palvelussa sekä hankkeen Hankeikkunassa.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi-palveluun. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi-sivustolta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käytönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om(a)om.fi.

Aikataulu

Kirjalliset lausunnot pyydetään toimittamaan lausuntopalvelu.fi:n kautta viimeistään 31.8.2025 kello 16.15 mennessä.

Ruotsinkieliset kysymykset lisätään palveluun mahdollisimman pian.

Valmistelijat

Erytisasiantuntija Eero Salojärvi, eero.salojarvi@gov.fi
Yksikön johtaja Saara Reinimäki, saara.reinimaki@gov.fi

Linkit

<https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM007:00/2025> - Hankeikkuna

https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/591bd624-d032-4d9d-adfe-7d8c3917ca5a/0af1f851-43ce-4528-bed6-70e59bf4b4f2/ASETTAMISPAATOS_20250306134159.PDF - Hankepääätös

https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/591bd624-d032-4d9d-adfe-7d8c3917ca5a/300e19c4-c63d-4d72-9b07-aac3b6e88a7f/ASETTAMISPAATOS_20250327125002.PDF - Projektbeslut

Liitteet:

[Turvallisuutta ja uutta talouskasvua tietoverkoista \(TUUTTI-hanke\)_luonnos keskeisistä teemoista.pdf](#)

Jakelu:

6GFlagship
Aalto-yliopisto
Aalto-yliopisto
ADOLA VALOO
Airbus
Aiven
AVI
AVI
AVI
AVI
AVI
AVI
Bittium
Bittium
Bravida Finland Oy
Business Finland
Business Finland
Cinia Oy
Cinia Oy
Cisco
CSC
Detection Technology
Digita Oy
Digita Oy
Dimecc
DNA
DNA
DNA
Elenia Oy
Elisa Oyj
ElmoNet Oy
Energiateollisuus ry
Erillisverkot
Erillisverkot
ESA Business Incubation Centre Finland
Espoon kaupunki
Eurajoen kunta
European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats
Fairspectrum
Ficom
Ficom ry
Finavia
Fingrid
Finnet-liitto ry
Finnet-liitto ry
Finnsat Oy
fly AR
Forcit Defence
Futurice
Geomatikk Oy

GIM Robotics
Google
Hankasalmen kunta
Hattulan Kunta
Headai
Helsingin kaupunki
Helsingin yliopisto
Helsingin yliopisto
Helsingin Yliopistp
Hetzner
Hollolan kunta
Hyperco
Hämeenlinnan kaupunki
Iitin kunta
Ikaalisten-Parkanon Puhelin Oy
Imatran Seudun Sähkönsiirto Oy
Immersal
IQM Quantum Computers
Johtotieto Oy
Joki ICT Oy
Jyväskylän kaupunki
Jämsän kaupunki
Järvi-Suomen Energia Oy
Kankaanpään kaupunki
Karis Telefon Ab
Keskuskauppamari
Keskusrikospoliisi
Keysight Technologies
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kittilän kunta
Kivijärven kunta
Kokkolan kaupunki
Korsholms kommun
Kotkan kaupunki
Kouvolan kaupunki
Kristinestad - Kristiinankaupunki
Kristinestad stad
Kuhmon kaupunki
Kuopion kaupunki
Kuva Space
Kymenlaakson liitto
Lahden kaupunki
Lapinjärven kunta
Lappeenrannan kaupunki
Laukaan kunta
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Limingan kunta
Liperin kunta
Maa- ja metsätalousministeriö
Medialiitto / Uutismedian liitto ry (Paikallislehtien Liitto)
Millog

MTV Oy
Mynämäen kunta
Nestor Cables Oy
Neve Oy
Nokia
Nokia
Nokia Bell Labs
Nordic Semiconductors
Nvidia
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Oulun kaupunki
Oulun Satama
Oulun yliopisto/6G Flagship
Oulun YO, 6G
Oulun YO, 6G
Paikallisvoima ry
PIA Puolustus- ilmailu ja avaruusteollisuus ry
Pirkanmaan ELY-keskus
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Porin kaupunki
Prysmian Group Finland
Puolustusministeriö
Radiomedia
Rautatieto Oy
Rautavaaran kunta
Reaktor Space Lab
Rejlers Finland Oy
Reorbit
Rud Pedersen Public Affairs
Saab Finland
Saimaan Kuitu Oy
Sallila Sähkönsiirto Oy
Sanoma
Servica Oy
Sitra
Someron kaupunki
Sosiaali- ja terveysministeriö
Streamed Reality
STUL ry
Sunet Oy
Suojelupoliisi
Suomen Kuntaliitto ry
Suomen seutuverkot ry
Suomen startup-yhteisö
Suomen teollisuussijoitus (TESI)
Suomen vesiosuuskunnat SVOSK ry
Sweco Finland Oy
SYKE
Sähkösuunnittelijat NSS
Taipalsaaren kunta

Tampereen kaupunki
Tampereen yliopisto
Tampereen yliopisto
Tampereen Yliopisto
Teknologiateollisuus
Teknologiateollisuus
Teleste
Tele-Tukku Oy
Telia Finland Oyj
Telia Finland Oyj
Telia Finland Oyj
Telia Finland Oyj
Toivakan kunta
Tornion kaupunki
Turun kaupunki - Åbo stad
Tuusulan kunta
Twinverse
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkomministeriö
Unikie
Uudenkaupungin kaupunki
Vaasan kaupunki - Vasa stad
Vaisala
Valtiovarainministeriö
Vantaan kaupunki - Vanda stad
Varjo
Verkotan
Verne
Vesilaitosyhdistys VVY ry
Wester Contract Oy Ab
VTT
Väylävirasto
YLE
Ympäristöministeriö

Kysymykset

Mitkä teknologiset, taloudelliset, geopoliittiset ja muut yhteiskunnalliset muutokset ovat keskeisimpiä viestintäverkkojen kehityksen kannalta seuraavan kymmenen vuoden aikana?

Mitä konkreettisia tarpeita ja teemoja tulisi tarkastella entistä turvallisempien ja talouskasvua luovien viestintäverkkojen ja teknologian kehittämiseksi?

Mitä kehityksen esteitä, riskejä tai uhkia Suomessa ja Euroopassa on uusien digitalisaatioon nojaavien käyttökohteiden, liiketoiminnan ja sektoreiden kehitykselle sekä näitä tukevien investointien ja innovaatioiden syntymiselle?

Mitkä asiat vaikuttavat siihen, että Suomi on tulevaisuudessakin edistyksellinen maa turvallisten ja luotettavien viestintäverkkojen ja -teknologioiden käytössä?

Reinimäki Saara
Liikenne- ja viestintäministeriö

Pöllänen Jenna
Liikenne- ja viestintäministeriö

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

Turvallisuutta ja uutta talouskasvua tietoverkoista (TUUTTI-hanke)

Lukuohjeet diasettiin

- **Diat 3–5 on luonnos kokonaisnäkyväksi tietoliikenneverkkoista**
  - Muutoksen ajureilla pyritään kuvaamaan megatrendien ja ilmiöiden aiheuttamaa ulkoisen toimintaympäristön muutosta, teknologian ja tarpeiden kehitystä.
  - Talouskasvun näkökulmalla pyritään tunnistamaan kasvun, kilpailukyvyn ja innovaatioiden lähteitä.
  - Turvallisuuden näkökulmalla pyritään huomioimaan itse tietoliikenneverkkoihin, kuluttajiin ja palveluihin sekä koko yhteiskuntaan vaikuttavia turvallisuusnäkökulmia.
- **Dia 6 on luonnos digitaalisen infrastruktuurin tulevaisuudesta monikäyttöisenä, turvallisena ja älykkäänä palvelualustana**
  - Datan määrän kasvu ja sen hyödyntäminen edellyttävät tehokasta, skaalautuvaa ja turvallista digitaalista infrastruktuuria.
  - Laskenta siirtyy lähemmäs käyttäjiä verkon reunalle, ja sitä tarjotaan yhä useammin palveluna.
  - EU:n sääntely sekä omavaraisuuden ja turvallisuuden vaatimukset muovaavat pilvipalveluita, tekoälyratkaisuja ja verkkoarkkitehtuureja.

Muutoksen ajurit	Käyttötarkoitus	Talouskasvun näkökulma	Turvallisuuden näkökulma
<ul style="list-style-type: none"> • Geopoliittiset muutokset: EU:n kilpailukyvyyn ja strategisen autonomian vahvistaminen ja teknologiakilpailu kovenee • Yhteiskunnalliset muutokset • Taloudelliset ja ympäristölliset muutokset • Teknologiset ja lainsäädännölliset muutokset • Pilvipalvelut • Esineiden Internet (IoT) • Itsenäiset 5G verkot • Verkon reunalla tehtävälaskenta • Verkkojen viipalointi • Sisällönluonti uudella tavalla • Virtuaaliset verkot • 6G uudet ominaisuudet 	<p>Matkaviestinverkot</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2G-6G verkot ml. radioverkko sekä operaattorien matkaviestinverkon runkoverkko (ml ”kiinteät langattomat yhteydet”) • Tarjoavat laajan kirjon palveluita moninaisille käyttäjäryhmille. 	<ul style="list-style-type: none"> • Globaalit standardit edellytys skaalautuvan markkinan aikaansaamiselle → Suomalaiset toimijat mukaan tekemään standardeja • Kysyntä energiatehokkuusratkaisuille → potentiaalinen markkina suomalaisille toimijoille, samoin kuin energian toimitusvarmuudesta huolehtiminen → Tekninen ja toiminnallinen yhteensovittaminen synnyttää tarpeen uusille ratkaisutoimittajille 	<ul style="list-style-type: none"> • Kansallinen turvallisuus ja strategisten riskien ja riippuvuuksien tarkastelu : • 1) verkkoturvaluussäätelyssä ja määräyksissä, 2) taajuuslisenssit ja toimilupien ehdot. 5G työkalupakin toimeenpano EU:ssa ja mahdolliset kehityskulut kohti velvoittavuutta. • Televiestintäpalveluiden saatavuus katastrofitilanteissa ja poikkeusoloissa; Kansallinen verkkovierailu, fyysisen infran tuhoaminen • Sisäänrakennettu turvallisuus 6G:ssä • Fyysinen turvallisuus • Sosiaalinen arjen turvallisuus: hätäpuhelut, • 2G alasajon vaikutukset
<ul style="list-style-type: none"> • Tiedonsiirron varmistaminen • Yhteydet datakeskuksiin 	<p>Kiinteät verkot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Loppukäyttäjien käyttämät kiinteät tiedonsiirtoverkot (esim. kaapeliverkko, kuitu), • Tarjoavan kiinteän verkon laajakaistaisten datapalvelun 	<ul style="list-style-type: none"> • Datakeskusten ja pilvipalvelujen kysynnän kasvu → datan liikkuvuuden lisääntyminen edellyttävät lisää luotettavia runkoyhteyksiä • Kiinteän verkon asema säilyy vahvana myös mobiiliratkaisujen tarjonnassa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Verkkoturvaluussäätelyn ajantasaisuus; ICT-turvallisuuden työvälineistön kehittäminen EU:ssa
<ul style="list-style-type: none"> • Kriittisyyden kasvu, digitaalinen yhteiskunta tarvitsee yhä enemmän aika- ja paikkatietoa huoltovarmuuskriittisten sektoreiden palveluissa 	<p>Paikannusverkot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Satelliittipaikannusverkko ja maanpäällisiin verkkoihin perustuvat paikannusverkot • Tarjoavat tarkan aika- sekä paikkatiedon. Käytetään mm. navigoinnissa ja verkkojen sekä tietojärjestelmien synkronoinnissa/ajastuksessa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uutta kasvua mm. liikenteen automaatiosta ja digitalisoinnista 	<ul style="list-style-type: none"> • Hybridivaikuttaminen • satelliittipaikannuksen häirintä

Muutoksen ajurit	Käyttötarkoitus	Talouskasvun näkökulma	Turvallisuuden näkökulma
<ul style="list-style-type: none"> Avaruustilannekuvan merkityksen kasvu. Satelliitti-infrastruktuurin murros, laukaisu- ja avaruusteknologian kustannusten merkittävä lasku. Matalan kiertoradan satelliittilaajakaistapalveluden nopea kehittyminen. 	<p>Satelliittiverkot (avaruusosa)</p> <ul style="list-style-type: none"> Eryteisesti satelliittilaajakaista, satelliittitietoliikenne Satelliittiverkosta riippuen tarjoavat data-, puhe-, IoT-, joukkoviestintä tai kaukokartoituspalvelua. 	<ul style="list-style-type: none"> Kaukokartoituksen mahdollisuudet Avaruustilannekuvan kehittyminen Puolustussektori tarpeet ja kasvava kysyntä 	<ul style="list-style-type: none"> Avaruustoimintaluvat ja kaukokartoitustoimilupien turvallisuuskysymykset Avaruustoimiluvat Satelliittiyhteyksien kansainvälinen hallinta Satelliittiverkkojen omistus pohja
<ul style="list-style-type: none"> Satelliittiyhteyden kehittyminen suoraan päätelaitteeseen 	<p>Satelliittitietoliikennepalvelut (pätelaitteen osa)</p>		<ul style="list-style-type: none"> Satelliittiyhteydet suoraan päätelaitteeseen: toimilupapalvelut
<ul style="list-style-type: none"> Satelliittimaa-aseverkoston merkityksen kasvu avaruuspalveluiden kehittymisen edellytyksenä. 	<p>Satelliittimaa-asetat (maaosa)</p> <ul style="list-style-type: none"> Maa-asetat 		<ul style="list-style-type: none"> Maa-asetaluvat
<ul style="list-style-type: none"> Siirtymä teräväpiirtolähetyksiin Monikanavainen tarjonta jatkuu: perinteinen televisiolähetys, internetin kautta toimiva televisio, suoratoistopalvelut ja mobiililaitteilla katsottava sisältö yhdistyvät yhä enemmän toisiinsa osaksi hybridiekosysteemiä. 	<ul style="list-style-type: none"> Joukkoviestintäverkot Antenni-TV, Kaapeli-TV, Satelliitti-TV, Radio Tarjoavat yksisuuntaisen av-palvelun suurille ihmismassoilla laajoilla maantieteellisillä alueilla. 	<ul style="list-style-type: none"> Internetiä hyödyntävät palvelut ja hybridipalvelut mahdollistavat kasvua media-alalle, sisältöalustoille ja mainostajille. 	
<ul style="list-style-type: none"> Yleisen turvallisuustilanteen kehittyminen, hybridivaikuttaminen Kansainvälisen tietoliikenteen toimivuus, reitittäminen ja varmentaminen 	<p>Meri- ja maakaapelit</p> <ul style="list-style-type: none"> Yhdistävät Suomen tietoverkot muiden maiden tietoverkkoihin. Suomen kautta kulkee naapurimaisen tietoliikennettä 		<ul style="list-style-type: none"> Fyysinen turvallisuus: Tärkeimmät järjestelmät ovat kahdennettuja ja tärkeimmät tietoliikenneyhteydet ovat reittivarmistettuja Merikaapeleiden fyysinen suojaaminen Kriittisen infran tihutyöt Varaosien riittävyys

Muutoksen ajurit	Käyttötarkoitus	Talouskasvun näkökulma	Turvallisuuden näkökulma
<ul style="list-style-type: none"> Räätälöidyt tarpeet mm. turvallisuustarpeet 	<p>Yksityiset verkot</p> <ul style="list-style-type: none"> Matkaviestinverkkoteknologialla tai muilla teknologioilla rakennetut yksityiset radioverkot Tiettyyn käyttötarkoitukseen ja tietyille toimijalle räätälöidyt paikalliset verkkoratkaisut, joissa hyötyinä ratkaisusta riippuen esimerkiksi yleisiä tietoverkkoja parempi tietoturvaso, pienempi viive ja/tai parempi suorituskyky. 	<ul style="list-style-type: none"> Operaattoriksi toimijoita, joilla ei ole omaa infrastruktuuria → Mahdollisuus eriyttää alueellisiin ja käyttäjäkohtaisiin verkkoihin → EU:n rajapintastandardit mahdollistavat laajamittaisen ja yhteentoimivan järjestelmien kehittämisen. Premium-palvelut, vertikaaliset käyttötapaukset 	
<ul style="list-style-type: none"> Turvallisuuden korostuessa tarvitaan vaatimukset täyttäviä viranomaispalveluja 	<ul style="list-style-type: none"> Erilliset viranomaisverkot VIRVE. Viranomaisten omat verkkoratkaisut Tarjoavat viranomaisten tarpeisiin räätälöityjä puhe- ja datapalveluita. 		<ul style="list-style-type: none"> Salausratkaisut, kriittisten palveluiden kahdentaminen, fyysinen suojaus
<ul style="list-style-type: none"> Yksilölliset yritystarpeet 	<ul style="list-style-type: none"> Kaukokäyttöverkot, radiolinkit, amatööriverkot, henkilöhakuverkot, meriradiojärjestelmät, ilmailun maaradiojärjestelmät ja PMR verkot 		
<ul style="list-style-type: none"> Verkkoon kytkeytyneiden laitteiden määrän räjähdysmäinen kasvu 	<ul style="list-style-type: none"> Tarjoavat "Esineiden Internet" käyttötapauksiin räätälöidyn datapalvelun (tyypillisesti hyvä peitto, pieni virrankulutus, tuki suurelle päätelaitemäärälle). 	<ul style="list-style-type: none"> Mitä enemmän verkkoon kytkettyjä laitteita, sitä enemmän tarvitaan viestintäkapasiteettia Tarve eri tyyppisille reaaliaikaisille ja staattisille yhteysratkaisuille Kuluttajaliiketoiminnan rinnalle uusi markkina teollisen liiketoiminnan ympärille, joka hyödyntää esineiden internetistä saatavaa dataa. 	
<ul style="list-style-type: none"> Laajakaistaverkkojen kehittyminen Laitteistokehitys virtuaaliodellisuus ja lisätty todellisuus, langattomuus, parempi resoluutio Reunalaskenta Tekoäly Reaaliaikainen mallinnus 	<ul style="list-style-type: none"> Metaversumi ja virtuaalimaailmat käyttävät useita verkkoja ja teknologioita toteutuksen pohjalla 5G, tuleva 6G, valokuituverkot, Wifi, satelliittiverkot 	<ul style="list-style-type: none"> Sisällön osalta virtuaalimaailmojen ja metauniversumien luominen Virtuaalivarantojen hallinta ja vaihdanta Tarve uudelle laitekannalle Virtuaaliset tapahtumat, koulutus, vähittäiskauppa, työnteko Uudet tulonlähteet: digitaaliset hyödykkeet, palvelumaksut, mainonta. Virtuaaliset taloudet ja omistus: digitaaliset omaisuususerät, tokenit, kryptovaluutat 	<ul style="list-style-type: none"> Tietoturva ja infrastruktuuriuhat Identiteettivarkaudet ja avatarin väärinkäyttö Tietosuoja ja käyttäjädta

Digitaalisen infrastruktuurin kehitys	Talouskasvun näkökulma	Turvallisuuden näkökulma
Pilvipalvelut, datakeskukset	<ul style="list-style-type: none"> Datan määrän, säilönnän ja hyödyntämisen moninkertaistuminen → Datasta teollisuudenala Perinteisen liiketoiminnan ja teollisuudenalojen tuottavuuden tehostuminen ja uudet palvelumahdollisuudet Kapasiteetti ja laskenta palveluna → lisäpalveluksi laskenta osana viestintäverkkoa Pilvipalveluiden vaihdettavuutta koskevat EU-säännöt v. 2026 → Mahdollistaa uusien toimijoiden markkinoille pääsyn 	<p>Pilvipalveluiden toimitusketjut ja omavaraisuus</p> <p>Ohjelmistokehitys ja open source -ratkaisujen turvallisuus</p> <p>AI- ja datainfrastruktuurin turvallisuus; Datakeskusten tietoverkot</p> <p>Suomen ja Euroopan digitaalisen infrastruktuurin omavaraisuus (EuroStack) keskustelut</p>
AI-tehtaat, Huipputehokkaat tietokoneet (LUMI), Kvanttitekniologia, eurooppalaiset LLM:t ja tekoälyratkaisut		
Data-avaruuDET Digitaaliset kaksoset	Uusi syntyvä data, muun muassa kaukokartoitus, liikennesektori	
Energia-infra		<ul style="list-style-type: none"> Tietoliikenneverkkojen resilienssi ,varavoima
Verkon reunalla tehtävä laskenta	<ul style="list-style-type: none"> Uudenlainen tekoälykyvykyys eri käyttötapauksiin → Automaatio ja älykkäät järjestelmät Mahdollistaa mm. liikenteen automaatiota, uusia kuluttajille tarjottavia palveluita → Suojatun datan innovaatiot esim. liikenteessä 	